

Μάνης Χρυσόστομος: Η αξία του «Όσοι πιστοί»

Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Μάνης

Ο Μητροπολίτης Μάνης κ. Χρυσόστομος Γ΄ με κείμενο που δημοσιεύεται στον ιστότοπο της Ιεράς Μητροπόλεως, αναδεικνύει τη βαθιά πνευματική αξία της φράσης «Όσοι πιστοί», όπως αυτή ακούγεται στη Θεία Λειτουργία του Μεγάλου Βασιλείου και του Ιερού Χρυσοστόμου.

Ο Σεβασμιώτατος υπογραμμίζει ότι η Εκκλησία δεν αναφέρεται σε αριθμητικά μεγέθη, αλλά σε ποιότητα: «Δέν εἶναι θέμα ἀριθμητικῆς, ἀλλά ποιότητος, κατὰ τό “πολλοί γάρ εἰσὶν κλητοί, ὀλίγοι δέ ἐκλεκτοί”». Η γνήσια πίστη, όπως επισημαίνει, δεν επιβάλλεται· εμπεριέχει «τό στοιχείο τῆς ἀπόλυτης ἐλευθερίας», σύμφωνα με τον λόγο του Κυρίου «εἰ τις θέλει ὀπίσω μου ἔλθειν».

Ερμηνεύοντας την παραβολή των ζιζανίων, ο Μητροπολίτης Μάνης αναδεικνύει ότι ο Χριστός «δέν δίνει ἐντολή τῆς ἐκρίζωσης τῶν ζιζανίων στόν παρόντα

καιρό», αλλά παραπέμπει την κρίση στον θερισμό. Όπως χαρακτηριστικά σημειώνει, «δέν είμαστε έμεῖς οἱ ἄνθρωποι πού θά κρίνουμε. Ὁ Χριστός εἶναι ὁ Δικαιοκρίτης Κύριος». Η ελπίδα της μετανοίας παραμένει πάντοτε ανοικτή, καθώς «πάντοτε ὑπάρχει ὁ καιρός τῆς μετάνοιας».

Παράλληλα, κάνει λόγο για τις σύγχρονες προκλήσεις αποϊεροποίησης και αποχριστιανοποίησης, ενώ προβάλλεται ως επιτακτικό χρέος «ἡ ἐπανακατήχηση τῶν ἀνθρώπων», ὄχι ως θεωρητική γνώση, ἀλλά ως «βιωματική ἐμπειρία στόν μυσταγωγικό καί λειτουργικό χῶρο τῆς Ἐκκλησίας».

Καταληκτικά, ὁ Σεβασμιώτατος ἀφήνει ἓνα καίριο πνευματικό ἐρώτημα: «Τί θέλουμε ν’ ἀκούσουμε: “ὦ γενεά ἄπιστος...” ἢ “δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρός μου”;». Καί ἡ προτροπή συνοψίζεται ἀπλά καί ἐσωτερικά: «Πρόσεχε σεαυτῷ».

Αναλυτικά το κείμενο του Μητροπολίτη Μάνης κ. Χρυσοστόμου Γ΄ ὑπό τον τίτλο «Ἡ ἀξία τοῦ “Ὅσοι πιστοί”»:

Εἶναι ἐξόχως χαρακτηριστικό, ὅτι στή Θ. Λειτουργία, τόσο τοῦ Μ. Βασιλείου, ὅσο καί τοῦ ἱ. Χρυσοστόμου ἀναφέρεται πρό τῆς τελέσεως, τῆς καθ’ αὐτό θείας Μυσταγωγίας, ἡ φράση «Ὅσοι πιστοί». Δηλαδή, ὅσοι εἶναι πιστοί, ὅλοι οἱ πιστοί, μόνον αὐτοί νά παραμείνουν καί νά συνεχίσουν τήν προσευχή πρός τόν Κύριο. Συνεχίζει δέ ἡ ἐκφώνηση τῆς Θ. Λειτουργίας «ἔτι καί ἔτι ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν».

Εἶναι γεγονός, ὅτι στούς πρώτους χριστιανικούς χρόνους, τήν ὥρα ἐκείνη ἀποχωροῦσαν οἱ κατηχούμενοι καί γενικά οἱ ἀβάπτιστοι καί παρέμεναν μόνο οἱ βεβαπτισμένοι πιστοί χριστιανοί γιά τήν συνέχιση καί τέλεση πλέον τοῦ κυρίου μέρους τῆς Θείας Λειτουργίας, ὅπως ὀνομαζόταν «τῶν πιστῶν». Καί ἀκολουθοῦν οἱ δύο εὐχές τῶν πιστῶν πρό τοῦ Χερουβικοῦ Ὑμνου.

Μέ ἄλλους λόγους καί διαχρονικά, δέν ἀρκεῖ μία καλή συμπεριφορά, μία εὐγενική στάση, ἀλλά ἀπαιτεῖται ἡ αὐθεντική πίστη στήν ἀλήθεια τῆς θείας διδασκαλίας, στή σώζουσα ἀλήθεια, ὅπως ἔχει διατυπωθεῖ στούς Ὅρους καί τούς Κανόνες τῆς Ἐκκλησίας. Μία πίστη στό ὅλο κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου. Καί βέβαια, τό «Ὅσοι πιστοί» ἐμπεριέχει καί τό στοιχεῖο τῆς ἀπόλυτης ἐλευθερίας. Οὐδεὶς ἐξαναγκάζεται νά εἶναι πιστός ἢ νά ἀποδέχεται τά δόγματα τῆς πίστεως ἢ νά παραμένει στήν Ἐκκλησία. Ὁ λόγος τοῦ Χριστοῦ, «εἰ τις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν» (Ματθ. 16,24) ἰσχύει ἐν παντί. Καί ὁ Ἀπ. Παῦλος θά ὑπογραμμίσει: «Οὐ δέ τό πνεῦμα Κυρίου, ἐλευθερία» (Β΄ Κορ. 3,17) καί «τῇ ἐλευθερίᾳ ἡμᾶς Χριστός ἠλευθέρωσεν» (Γαλ. 5,1).

ἔχει, λοιπόν, πνευματική ἀξία τό «ὅσοι πιστοί». Καί δέν εἶναι θέμα ἀριθμητικῆς, ἀλλά ποιότητος, κατὰ τό «πολλοί γάρ εἰσὶν κλητοί, ὀλίγοι δέ ἐκλεκτοί» (Ματθ. 22,14).

Ἐν προκειμένῳ, ἰσχύει καί ἡ δύσκολη παραβολή τῶν ζιζανίων, ὅσο καί ἂν φαίνεται ἐκ πρώτης ὄψεως παράδοξο. Δίδαξε ὁ Κύριος: «Ὡμοιωθή ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ σπείραντι καλὸν σπέρμα ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ», δηλαδή, ἔγινε ὁμοία ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν, ἡ ἐκκλησία, ἐδῶ ἡ ἐπὶ γῆς ὁρατὴ ἐκκλησία, πρὸς ἄνθρωπο πού ἔσπειρε καλὸ σπόρο στό χωράφι του. Στὴ συνέχεια, «ἐν δὲ τῷ καθεύδειν τοὺς ἀνθρώπους ἦλθεν αὐτοῦ ὁ ἐχθρὸς καὶ ἐπέσπειρεν ζιζάνια ἀνὰ μέσον τοῦ σίτου καὶ ἀπῆλθεν ὅτε δὲ ἐβλάστησεν ὁ χόρτος καὶ καρπὸν ἐποίησεν, τότε ἐφάνη καὶ τὰ ζιζάνια προσελθόντες δὲ οἱ δοῦλοι τοῦ οἰκοδεσπότου εἶπον αὐτῷ· Κύριε, οὐχὶ καλὸν σπέρμα ἔσπειρας ἐν τῷ σῷ ἀγρῷ; πόθεν οὖν ἔχει ζιζάνια; ὁ δὲ ἔφη αὐτοῖς· Ἐχθρὸς ἄνθρωπος τοῦτο ἐποίησεν. Οἱ δὲ δοῦλοι αὐτῷ λέγουσιν· Θέλεις οὖν ἀπελθόντες συλλέξωμεν αὐτά; ὁ δὲ φησιν· Οὐ, μήποτε συλλέγοντες τὰ ζιζάνια ἐκριζώσητε ἅμα αὐτοῖς τὸν σῖτον ἅφετε συναυξάνεσθαι ἀμφοτέρωθεν μέχρι τοῦ θερισμοῦ· καὶ ἐν καιρῷ τοῦ θερισμοῦ ἐρῶ τοῖς θερισταῖς· Συλλέξατε πρῶτον τὰ ζιζάνια καὶ δήσατε αὐτὰ εἰς δέσμας πρὸς τὸ κατακαῦσαι αὐτά, τὸν δὲ σῖτον συναγάγετε εἰς τὴν ἀποθήκην μου». (Ματθ. 13,24-30).

Κάμνει ἰδιαίτερη ἐντύπωση, ὅτι στήν παραβολή αὐτή, ὁ Χριστὸς δέν δίνει ἐντολὴ τῆς ἐκρίζωσης τῶν ζιζανίων στὸν παρόντα καιρό, ἀλλὰ λέγει: «Ἀφήσατε νὰ μεγαλώσουν καὶ αὐτά (τὰ ζιζάνια) μέχρι τὸν θερισμό, δηλ. μέχρι τὴν τελικὴ κρίση κατὰ τὴν ὁποία οἱ ἀγαθοί (ὁ σῖτος) στὴ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ θὰ εἰσέλθουν καὶ οἱ ἄλλοι οἱ πονηροί (τὰ ζιζάνια) θὰ παραδοθοῦν στὴν ἀπώλεια.

Κατὰ συνέπειαν, δέν εἴμαστε ἐμεῖς οἱ ἄνθρωποι πού θὰ κρίνουμε. Ὁ Χριστὸς εἶναι ὁ Δικαιοκρίτης Κύριος. Λέγει ὁ Ἱερός Χρυσόστομος, ὅτι αὐτά τὰ ζιζάνια εἶναι δυνατόν νὰ μεταβληθοῦν σέ σῖτο. Δηλαδή οἱ ἄνθρωποι ἀπὸ ἄδικοι νὰ γίνουν δίκαιοι καὶ ἀπὸ ἀσεβεῖς καὶ ἄπιστοι, πιστοὶ καὶ εὐσεβεῖς. Ὅπως γράφει καὶ ὁ Ἀπ. Παῦλος πρὸς τὸν μαθητὴ του τὸν Τιμόθεο: «Δοῦλον Κυρίου οὐ δεῖ μάχεσθαι, ἀλλ' ἥπιον εἶναι πρὸς πάντας, διδακτικόν, ἀνεξίκακον ἐν πραότητι παιδεύοντα τοὺς ἀντιδιατιθεμένους, μήποτε δῶ αὐτοῖς ὁ Θεὸς μετάνοιαν εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας» (Β' Τιμοθ. 2,24-26). Πάντοτε ὑπάρχει ὁ καιρὸς τῆς μετάνοιας.

Παρατηροῦμε ἀκόμη, ὅτι ὁ σῖτος καὶ τὰ ζιζάνια πού μεγαλώνουν μαζί εἶναι στό ἴδιο χωράφι καὶ τό ἴδιο νερό ἀπορροφοῦν ἀπὸ τὴ γῆ, δηλαδή, τόσο οἱ ἀγαθοὶ ὅσο καὶ οἱ πονηροὶ ἀκροῶνται τὸν ἴδιο θεῖο λόγο. Ὅμως οἱ πονηροὶ διαστρέφουν τὴν ἀλήθεια καὶ δέν ἐπιτελοῦν τίς ἐντολές τοῦ Θεοῦ, γι' αὐτὸ τελικὰ τιμωροῦνται. Ἔτσι ὑπογραμμίζει ὁ Μ. Βασίλειος ὅτι: «Ταῦτα (=τὰ ζιζάνια) παρουσιάζουν πλήρη

τήν εἰκόνα τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων, πού παραχαράσσουν τάς διδασκαλίας τοῦ Κυρίου καί δέν εἶναι γνήσιοι μαθητοί τοῦ θείου λόγου, ἀλλά ἔχουν διαφθαρεῖ ἀπό τήν διδασκαλία τοῦ πονηροῦ καί ἀναμιγνύονται μέ τό ὑγιές σῶμα τῆς Ἐκκλησίας, πρὸς τόν σκοπό νά βλάψουν ἐκ τοῦ ἀφανοῦς καί τούς ἀπλοϊκωτέρους ἐκ τῶν Χριστιανῶν, γι' αὐτό καί χρειάζεται ἰδιαίτερη προσοχή». «Ὅσοι πιστοί», λοιπόν, προτρέπει ἡ Ἐκκλησία.

*

Ὡστόσο, ὑπάρχουν συνάνθρωποι μας, οἱ ὁποῖοι δέν συμπεριλαμβάνονται στό «ὅσοι πιστοί». Εἶναι λυπηρό ὅτι ἐκεῖνοι, οἱ ἐκτός τοῦ «ὅσοι πιστοί» προχωροῦν σέ ἀντιχριστιανικές ἐνέργειες καί σέ ἀντιεκκλησιαστικές πράξεις μέ βασικό σκεπτικό καί κριτήριο τήν ἰδεολογική σύγχυση, τήν δικανική – σχολαστική ἀντίληψη γιά τό Θεό, τήν ἐγωϊστική αὐτάρκεια, τήν ἀπόρριψη τῆς πρόνοιας καί συγγένειας τοῦ ἀνθρώπου μέ τό Ἀρχέτυπο τῆς ὑπαρξης, τόν Πλάστη καί Δημιουργό, τόν ἀληθινό Θεό. Οἱ πρωτοκορυφαῖοι Πέτρος καί Παῦλος, ἐν προκειμένῳ, εἶναι σαφεῖς. Γράφουν πολύ χαρακτηριστικά: «Ἐλεύσονται ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν ἐμπαίκεται κατὰ τάς ἰδίας ἐπιθυμίας αὐτῶν πορευόμενοι» (Β' Πέτρ. 3,3) καί «Ἔσται γάρ καιρός ὅτε τῆς ὑγιαινούσης διδασκαλίας οὐκ ἀνέξονται... ἐπὶ δέ τούς μύθους ἐκτραπήσονται» (Β' Τιμοθ. 4,3-4). Ἐδῶ, ἀκριβῶς, φανερώνεται ἡ ἀστοχία τοῦ ἀλλοτριωμένου ἀνθρώπου, ἀκριβῶς ἐπειδὴ οἱ πράξεις ἀποκαλύπτουν τό ἐσώτατο μυστήριο τῆς ὑπαρξης καί τῆς στάσεως ἔναντι τοῦ Θεοῦ, ἀσφαλῶς ἐπειδὴ κάθε ἐνέργεια τοῦ ἀνθρώπου συνδέεται μέ τήν ἠθική ἀξιολόγηση πού κάμνει ὁ ἄνθρωπος, μέ τό περιεχόμενο τῆς καρδιάς του, μέ τήν κοινωνία ἢ ὄχι μέ τόν Πλάστη του.

Ὡστόσο, ὁ χωρισμός αὐτός τοῦ αὐτονομημένου ἀνθρώπου δέν βλάπτει τόν Θεό, ἀλλά τόν ἴδιο τόν ἄνθρωπο. Ἡ ἀπομάκρυνση δέν εἶναι πρόβλημα τοῦ Θεοῦ, ἀλλά πρόβλημα τοῦ ἀνθρώπου. Μή ξεχνᾶμε, ὅτι ὁ ἥλιος ὑπάρχει καί ἐνεργεῖ ἀνεξάρτητα ἀπό τήν γνώμη πού ἔχουν γι' αὐτόν οἱ ἄνθρωποι. Τό ἴδιο συμβαίνει καί μέ τό Θεό. Ὁ ἄνθρωπος αὐτοτιμωρεῖται καί στρέφεται σέ λαθεμένα κατεύθυνση καί φεύγει, κρύβεται ὡς ὁ Ἀδάμ ἀπό τόν Θεό. Στή συνάφεια αὕτη ἐντάσσεται τό μυστήριο τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου, ἡ θεώρηση τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, ἡ διάκριση τῶν φύλων, ἡ ὑπαρξη τῆς ψυχῆς, ἡ γέννηση καί ὁ θάνατος, ὁ γάμος, ἡ οἰκογένεια, ἡ σχέση μέ τήν ὑλική κτίση. Προφανῶς καί τά εἰδικότερα θέματα, ὅπως ἐπὶ παραδείγματι, ἡ διακοπή τῆς κυοφορίας, ἡ καύση τῶν νεκρῶν, ἡ αὐτοχειρία, ἡ εὐθανασία. Ἐν τέλει, τό νόημα καί ὁ σκοπός τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου. Ὅμως, τά παραπάνω βασικά θέματα, δέν προσφέρονται γιά ἐπιφανειακές καί ἐπιπόλαιες τοποθετήσεις, ἀλλά ἀπαιτοῦν ὀρθή χρήση τοῦ νοῦ, σύνεση, σοβαρότητα, διάκριση, γνησιότητα.

*

Στό σημείο αυτό άβίαστα, έρχεται ή σκέψη και προκύπτει τό έρώτημα: Εϊδικά, στην Έλλάδα, μετά από τόσους αϊώνες χριστιανικής παρουσίας, διάδοσης τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ, μαρτυρίας χιλιάδων όσίων, μαρτύρων και άγίων, πώς συμβαίνει νά παρουσιάζονται πράξεις άπιστίας, άποϊεροποίησης και άποχριστιανοποίησης και τελικά παραθεώρησης και άρνησης τῶν χριστιανικῶν έντολῶν;

Άλλά έτσι εϊναι. Τίποτα τό αὐτονόητο. Πάντοτε ὑπάρχει και ένεργεί ό αντίδικος, ό μισόκαλος, ό «άνθρωποκτόνος». Προβάλλει, κατ' άκολουθίαν, έπιτακτικό τό χρέος τῆς έπανακατήχησης τῶν ανθρώπων. Και αὐτό, δέν εϊναι τόσο θέμα κάποιας ιδεολογικής θεωρητικής γνώσης, όσο ζήτημα βιωματικής έμπειρίας στό χῶρο τῆς εὐλογίας και τῆς χάριτος, στό μυσταγωγικό και λειτουργικό χῶρο τῆς Έκκλησίας, όπου εκεί φανερώνεται ή ζωή τοῦ Χριστοῦ. Και όλοι οί άνθρωποι, όσο και αν έχουν άπομακρυνθεϊ για ποικίλους λόγους, από τήν έμπειρία αὐτή, ό Κύριος πάντοτε τούς περιμένει, γιατί όλοι βρίσκουν θέση στην άπειρη άγάπη Του.

Κατά συνέπειαν, τό «όσοι πιστοί» εϊναι μία πραγματικότητα. Άλλ' έπίσης και τό αντίθετο. Και τό «όσοι πιστοί» έχει μεγάλη άξία πρός στηριγμόν και ειρήνευση τῶν πιστῶν και αὐτό, όχι μέ διάθεση αὐταρέσκειας, αλλά μέ φρόνημα πολλῆς ταπεινοφροσύνης. Και τό αντίθετο, άποτελεϊ μία δυνατή εὐκαιρία πρός επίκλησιν τοῦ έλέους τοῦ Θεοῦ.

Τελικά, πιστοί και μή πιστοί, όλοι εϊμαστε μπροστά στά μάτια τοῦ Θεοῦ. Και όλοι κρινόμαστε ένώπιόν Του.

Άς συλλογισθοῦμε: Τί θέλουμε ν' άκούσουμε: «Ὡ γενεά άπιστος... έως πότε άνέξομαι ὑμῶν» ή «δεῦτε οί εὐλογημένοι τοῦ πατρός μου»;

Πάντως, ό προτρεπτικός λόγος εϊναι: «Πρόσεχε σεαυτῷ».